

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ІНКЛЮЗІЇ

Освітня програма Соціальна педагогіка

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “27” серпня 2021р.

м. Івано-Франківськ – 2021р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи інклюзії
Освітня програма	Соціальна педагогіка
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	нормативна
Курс/семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу (в межах мети та цілей ОП) Мета дисципліни полягає у формування систематизованих наукових уявлень про науково-методичні основи інклюзивної освіти та особливості організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Завдання курсу:

- ознайомлення із законодавчою базою інклюзії, інклюзивного навчання осіб з інвалідністю, аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду інклюзії;
- визначення особливостей державної політики, законодавства України в галузі освіти, соціального захисту осіб з інвалідністю у сфері інклюзивної освіти;
- формування вміння проводити корекційну роботу в мультидисциплінарній команді фахівців.

I – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю. Та визначеністю умов.

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК-3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та фахівців психологічної служби.

СК-6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК-8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації дітей та молоді у сучасному суспільстві.

СК-15. Здатність взаємодіяти з дітьми та молоддю, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

СК-24. Здатність забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку й інвалідністю у соціальному середовищі.

Програмні результати навчання

РН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

РН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

РН 25. Здатність виявляти та розвивати здібності, креативний потенціал дітей і молоді, підтримувати їх творчий розвиток, сприяти успішній соціалізації, професійному самовизначенню.

3. Структура курсу (зразок)

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Концептуальні аспекти інклюзії. Соціальна інклюзія. Правова основа інклюзивної освіти..	Розглянути становлення і розвиток інклюзії, розкрити основні принципи та цінності інклюзії, розглянути Українське та міжнародне законодавство в галузі інклюзії та інклюзивної освіти; здійснити аналіз нормативно-правових документів, які забезпечують корекційно-	Опрацювання лекційного матеріалу

		реабілітаційну допомогу особам з інвалідністю в Україні; означити сутність процесів та вдосконалення навчально-виховного процесу та особливості розробки індивідуального навчального плану.	
2	Модель підготовки дітей з обмеженими можливостями здоров'я до інклюзивної освіти	Розглянути Соціальний тандем «Школа – реабілітаційний центр», виокремити послуги інклюзивного навчального закладу, вивчити можливі труднощі інтеграції та шляхи їх подолання, опрацювати Стандарти діяльності Центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів та ЗСО	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару.
3	Команда фахівців інклюзивного навчального закладу	Визначити поняття «професійне співробітництво»; дати характеристику професійного співробітництва в умовах інклюзивного середовища; розглянути особливості співпраці ІРЦ та ЗСО; розглянути корекційно-педагогічний супровід як основа психолого-педагогічного супроводу дітей з інвалідністю.	Підготовка до заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.

4	Соціально-педагогічний супровід дітей з інвалідністю в умовах ДНЗ / ЗНЗ	Розглянути основні напрямки діяльності та функціональні обов'язки соціального педагога в ДНЗ; обґрунтувати співпрацю соціального педагога з іншими фахівцями ДНЗ; здійснити аналіз та функціональні обов'язки соціального педагога в умовах ЗСО; вивчити особливості співпраці соціального педагога з іншими фахівцями ЗСО.	Опрацювання лекційного матеріалу
5	Соціально-педагогічний супровід студентів у ЗВО	Розглянути особливості соціально-психологічної інтеграції студентів з інвалідністю у освітнє середовище ЗВО; виокремити підрозділи ЗВО для роботи зі студентами з особливими потребами; розкрити технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі ЗВО; охарактеризувати психолого-педагогічний супровід студентів за основними типами порушень (порушення слуху, зору, мовлення, опорно-рухового апарату, емоційно-вольової сфери).	Опрацювання теоретичних питань, Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.

6	Інклюзивне прийняття рішень у суспільстві	Розглянути принципи універсального дизайну в освіті та суспільстві; виокремити кроки процесу інклюзивного прийняття рішень й ключові елементи успішності інклюзивного прийняття рішень; охарактеризувати роль органів влади в інклюзивному процесі прийняття рішень; показати умови ефективної участі громадських організацій у процесі інклюзивного прийняття рішень	Опрацювати відповідні літературні джерела, обговорення на семінарі; науково-практична робота, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час вивчення матеріалів навчального курсу
---	---	---	--

4. Система оцінювання курсу (зразок)

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	5
Контрольна робота	20
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – іспит. Максимальна оцінка – 100 балів, з них – 50 балів за написання письмового екзамену та 50 балів – за практичні заняття (25 балів за поточне оцінювання, 20 балів – за контрольну роботу та 5 балів – самостійну роботу. По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок у 5-бальній шкалі множиться на ваговий коефіцієнт 5, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 25 балів.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 50 балів (25+20+5)
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Включення і рівність. Моніторинг включення стандартів Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю до «Національної стратегії у сфері прав людини» та інших довгострокових рішень в Україні. Звіт громадських об'єднань людей з інвалідністю. ГС ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України», 2020. 2. Волгіна О. М. Соціальний супровід людей з інвалідністю на робочому місці : посібник / О. М. Волгіна, О. Л. Іванова; ПРООН в Україні, Спільна Програма «Сприяння інтеграційній політиці та послугам для людей з інвалідністю в Україні». – К. : Ваіте, 2018. – 36 с. 3. Воронцова Т. В. Вчимося жити разом : посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (початкова школа) / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко та ін. – Київ : Видавництво «Алтон», 2016. – 232 с. 4. Ворошук О. Інклюзивна освіта: нормативно-правова база// Materialy VIII mezinarodni vedecko-prakticka conference "Perspektywiczne opracowania sa nauka I technikami - 2012". – Volume 11. Pedagogzne nauki: Przemysl. Nauka I studia, 2012. – S. 90-92. 5. Ворошук О. Підготовка соціальних педагогів до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами у 	

- середовищі загальноосвітнього навчального закладу / О. Ворощук // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / за ред. Л.П. Мельник, В.І. Співака.–Вип. XXVII. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. – С. 61 - 71.
6. Ворощук О. Робота в умовах інклюзивної освіти/ О. Ворощук // Освітнянське слово. – 2016. - № 6-7. – С. 5.
  7. Ворощук О. Сучасний стан інклюзивного навчання в загальноосвітній сільській школі // Карпати-Аппалачі: формування особистості в контексті сталого розвитку гірських регіонів: матеріали II Міжнародної спільної українсько-американської науково-практичної конференції, 24-26 вересня 2013р./ Гол ред.. В. Д. Хрущ. – Івано-Франківськ: НАІР, 2013. – С. 77-79.
  8. Инклюзивное образование: учеб. пособ. / Под ред. Н. Велишко, Г. Булан. – Кишинев, 2017. – 232 с.
  9. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл : посіб. / [Тоні Бут]; пер. з англ. – К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190 с.
  10. Інклюзивна освіта від А до Я : поради для педагогів і батьків / уклад. Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.
  11. Інклюзивна освіта/ Методичні рекомендації/ Укл. Ворощук О. Д. - Івано-Франківськ, 2016. – 52 с.
  12. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання : навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – К. : Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
  13. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія / А. А. Колупаєва. – К. : «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія
  14. Нічого для нас без нас : посібник з інклюзивного прийняття рішень для державних органів. / упоряд. : В. О. Азін, Л. Ю. Байда, Н. Госс, П. М. Ждан, І. М. Сухініна, А. Флетчер. – К. : Ленвіт, 2015. – 102 с.
  15. Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К. : «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
  16. Особливі діти в умовах загальноосвітньої школи (досвід закладів освіти Дніпровського району м. Києва) : практично-методичний посіб. / упоряд. Н. А. Сидоренко. – К. : РНМЦ Дніпровського району, 2015. – 64 с.
Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : навч. посіб. – Київ : ТОВ Агенство«Інклюзивна освіта»). «Україна», 2019. – 300 с.
  - 17.
  18. Сургова С. Ю. Основи інклюзії / С. Ю. Сургова, Д. В. Сай. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 24 с.
  19. Теорія і практика інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / упоряд. К. М. Бондар. – [2-ге вид., доп.]. – Проект

«Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.

20. Технології впровадження інклюзивного навчання. Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, 25-26 жовтня 2018 р., Мукачево/Ред. кол. Т. Д. Щербан (гол. ред.) та інші. Мукачево; Вид-во МДУ, 2018. С. 71-73.
21. Універсальний дизайн в освіті : посібник / під заг. ред. Н. З. Софій. – К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 76 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Ворощук Оксана Дмитрівна
Контактна інформація викладача	+380972242092 oksana.voroshchuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ➤ Лист МОН України — До питання уникнення проблем і помилок у практиках
--------------------------	--

	<p>забезпечення академічної доброчесності.</p> <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ — Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника II (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	<p>Відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) якщо, студент виконав завдання пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно».</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час занять	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-</p>

	документи/polozhenja/. Рекомендовані платформи Cursera, Edera, Prometheus.
--	--

Викладач

Ворощук О. Д.